

VETO- JA PITOVOIMAA KOTIHOITON - LÄHEISTEN JA KOTIHOIDON HENKILÖKUNNAN YHTEYDENPITO

-
- PAULA ERKKILÄ
 - MIA SEPPÄ-MURTO
 - SOILEVÄLIMAA
 - TAINA LINDHOLM

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU (YAMK)
2021

KOTIHOITO

- ”Kotiin annettava sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen palvelu, jossa asiakkaalle tai hänen perheelleen annetaan sekä sairaanhoitoa ja lääkinällistä kuntoutusta että henkilökohtaista arjen käytännön toimiin liittyvää huolen pitoa tai apua. Kotihoito kattaa sisällöltään sekä kotipalvelun että kotisairaanhoidon. Kotihoitoa annetaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) että terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella. Kotihoito voi olla hoito- ja palvelusuunnitelman mukaista, säännöllistä palvelua tai tilapäistä” (THL 2019).

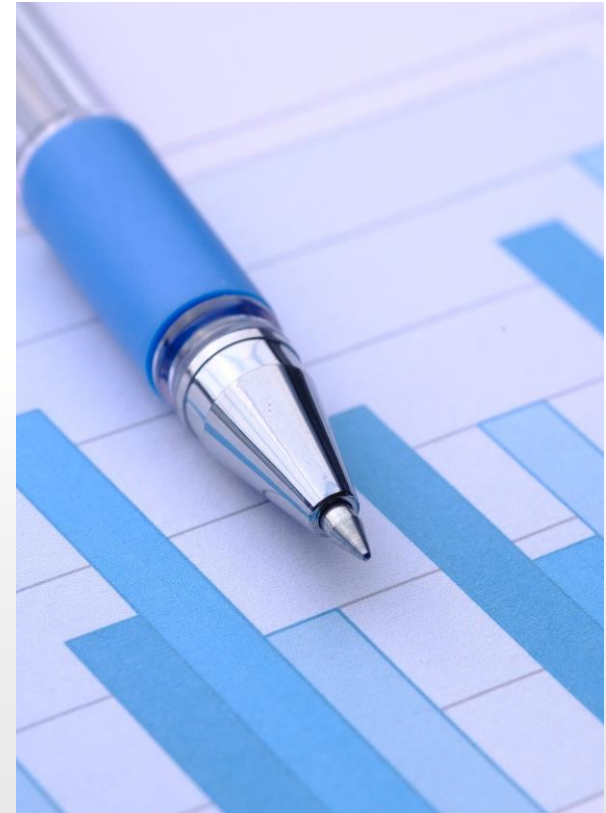

KOTIHOITO

- Tavoitteena mahdollistaa turvallinen ja laadukas elämä omassa kodissa mahdollisimman pitkään

Vuonna 2019

- Kotihoidon asiakkaita oli 200 000. Yli 75-vuotiaiden osuus 75%
- 38,7 miljoonaa kotihoitokäyntiä
- Kotihoidon asiakkaista 58 % sai palveluja säännöllisesti
- Säännöllisen kotihoidon asiakkaista oli vähintään yksi kotihoidon käynti päivässä 58 %:lla
- Kolme tai useampi päivittäinen käynti oli 17 % :lla asiakkaista

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS - LAKI POTILAAN ASEMASTA JA OIKEUKSISTA 17.8.1992/785:

- Potilasta hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan
- Potilaalla oikeus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon
- Perustuu vapaaehtoisuuteen ja suostumuksen antamiseen
- Suostumuksen antamiseen kykenemättömän potilaan lähiomaista tai muuta läheistä ihmistä tai laillista edustajaa on kuultava potilaan aiemmin ilmaiseman tahdon huomioonottamiseksi. Tällaiseen hoitoon on saatava kuultavan suostumus.

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS - LAKI SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAAN ASEMASTA JA OIKEUKSISTA 22.9.2000/812:

- Oikeus laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja kohteluun
- Oikeus saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista
- Päätös tai sopimus sosiaalihuollon järjestämisestä
- Palvelu- ja hoitosuunnitelma
- Itsemääräämisoikeus ja osallistuminen
- Itsemääräämisoikeus erityistilanteissa
- Alaikäisen asiakkaan asema
- Tietojen antaminen asiakkaalle tai hänen edustajalleen
- Asiakkaan ja hänen edustajansa tietojenantovelvollisuus
- Informointi tietojen käsittelystä

LÄHEISET

- Lainsäädäntö ei määrittele henkilöä läheinen
- Yleinen suomalainen asiasanasto määrittelee läheisen perheenjäsenenä tai sukulaisena
- Yleisesti läheisellä tarkoitetaan henkilöä, jonka asiakas ilmoittaa läheisekseen ja jolle voidaan luovuttaa tietoja asiakkaan luvalla
- Onnistunut kotihoito pitää sisällä sujuvan yhteistyön läheisten kanssa

YHTEISTYÖ LÄHEISTEN KANSSA

- Lainsäädännöllinen velvoite:
 - Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812:
Velvoite tehdä hoito- ja palvelusuunnitelma yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa tai muun laillisen edustajan kanssa
- ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023” korostaa asiakaslähtöisyyttä kehottamalla kuntia kehittämään ikääntyneiden palveluja yhteistyössä iäkkäiden ja heidän omaisten kanssa. Omaiset ja läheiset nähdään tärkeinä ikääntyneiden hyvän elämän turvaajina.
- ”Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980” määrittää iäkkään ihmisen sote-palveluiden kokonaisuuden eli palvelusuunnitelman tekemisen. Vaihtoehtoja kokonaisuuden muodostamiseksi keskustellaan iäkkään ihmisen ja tarvittaessa läheisten kanssa hyvän hoidon turvaamiseksi.

MISTÄ LÄHEISET HALUAVAT TIETOA?

- **Voinnan yleiskuvasta:**
 - Vireystila, jaksaminen, mieliala
 - Hoitoon ja kuntoon liittyvistä asioista
- **Muutoksista:**
 - Käytäntöjen ja voinnan muutokset
- **Puutteista:**
 - Ruoka, vaatetus..
- **Mukavista asioista:**
 - Arjen mukavat hetket, ilot
- **Tulevat tapahtumat:**
 - Tapahtumat, joihin läheiset voivat osallistua, yhteinen tekeminen

YKSITYISYYDENSUOJA JA YHTEISTYÖ

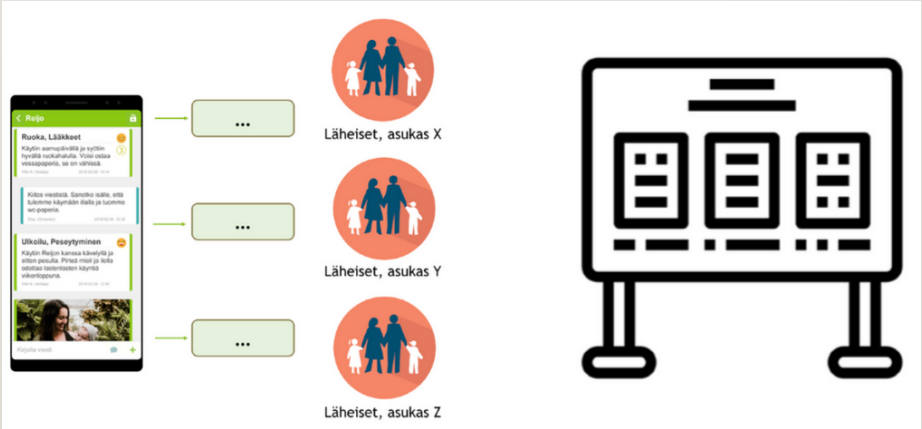
- Jo perustuslaki takaa yksityiselämän suojan. "*Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.*" Perustuslaki luku 2, 10§
- Jokaisella on oikeus tietosuojaan, jolla turvataan yksilön yksityisyys sekä luottamus
- Henkilötietoja käsiteltäessä on käsittelyn tapahduttava oikeaoppisesti ja tiedot on suojattava luvattomalta käytöltä ja muulta käsittelyltä
- Henkilö, joka on oikeustoimikelpoinen ja täysi-ikäinen eikä hän ole edunvalvonnan alainen tulee kysyä suostumus yhteistyöhön ja häntä koskevien tietojen luovuttamiseen

TIETOTURVA

- Tietoturvalla tarkoitetaan niitä käytännön toimenpiteitä, joilla pyritään tietosuojan toteuttamiseen
- Nämä ovat teknisiä ja hallinnollisia toimenpiteitä
- Taataan potilaan ja asiakkaan yksityisyydensuoja
- Tiedot ovat aina luottamuksellisia ja potilas- ja asiakastiedot ovat salassa pidettäviä ja pääsääntöisesti vaaditaan potilaan ja asiakkaan kirjallinen suostumus tiedon luovuttamiseen

YHTEYDENPITOMENETELMIÄ

LÄHITAPAAMINEN

- Kasvokkain tapahtuva viestintä henkilökunnan ja läheisten kesken
- Läheisten aktiivisuus parantaa yhteydenpitoa
- Omahoitajuuden merkitys korostuu viestinnässä
- Hoito- ja palvelusuunnitelmapalavereita toivotaan vähintään kerran vuodessa, mielellään useammin

MONIKANAVAINEN VIESTINTÄ

- Puhelinkontaktit
- Tekstiviestit
- Ääniviestit
- Sähköposti
- Paperinen reissuvihko

DIGITEKNOLOGIA

Tarkoitetaan apuvälineitä, applikaatioita ja laitteita, joissa liikkuu dataa.

Tulevaisuudessa teknologia on halvempaa ja pienempää.

Tiedonsiirto tehostuu 5 G:n yleistyessä.

Tehokas tiedonkulku lisää potilasturvallisuutta sekä hoidon ja palvelujen sujuvuutta.

Kotona asumisen tukemiseen on tarjolla yhä enemmän erilaisia etäratkaisuja ja –palveluita.

Palveluissa usein mahdollisuus läheisyhteyden liittämiseen osaksi asiakkaan hoitokokonaisuutta

IKÄTEKNOLOGIA

- Laitteet ja sovellukset sekä muut tekniset ratkaisut, joilla tuetaan ikääntyvien henkilöiden kotona asumista ja hyvää arkea.
- Teknisillä laitteilla on mahdollista keventää ikääntyneiden arkipäivän toimia, tuoda turvallisuutta ja virkistystä, varmistaa avunsaantia sekä helpottaa tiedonsaantia ja yhteydenpitoa.
- Jotta olemassa olevat ratkaisut saataisiin kaikkien niitä tarvitsevien käyttöön, on tieto vietävä ikääntyneiden ja heidän läheistensä sekä kotipalvelutyöntekijöiden saataville.
- Laitteiden opastusta 22 esittely- ja neuvontapaikoissa ympäri Suomea

Kiertävät ikäteknologianäyttelyt:

- Konstikoppa
- Seniorisalkku
- Arkiteknologiasalkku

(https://www.valli.fi/wp-content/uploads/2019/11/ITK-pisteet2018_kevyt.pdf)

SOVELLUKSET

- Omaisviestintäsovellus Onerva
 - Tietoturvallinen ja reaaliaikainen pikaviestipalvelu läheisten ja hoitajien väliseen yhteydenpitoon
 - Läheiset tietävät mitä heidän omaisilleen kuuluu
 - Läheisten huoli vähenee, huolipuhelut hoitajille vähenevät
 - Palaute- ja fiiliskyselyt -> tiedolla johtaminen mahdollistuu reaaliajassa
 - Tiedotteiden lähettäminen (sähköinen ilmoitustaulu)
 - Valokuvien avulla pystytään välittämään tilanne ja tunne paremmin
 - Lisänä kauppasovellus, jonka avulla asiakas ja läheinen voivat tehdä ruokaostoksia kotiinkuljetuksella vain nappia painamalla
 - Onerva-bot: tekoälyyn pohjautuva puheohjattu virtuaaliavustaja, voidaan käyttää myös viestintään asiakkaalta hoitajille/läheisille ja toisinpäin

<https://onervahoiva.fi/>

HILKKA-OHJELMISTO

- **Läheisviestintä helpottaa henkilökunnan ja läheisten välistä viestintää:**
 - Palvelu mahdollistaa hoitohenkilökunnan ja läheisten keskinäisen kommunikoinnin sähköisesti sekä kotihoidossa olevan asiakkaan päiväohjelman seurannan
- **Läheisviestinnän ominaisuudet:**
 - Palvelu mahdollistaa paikasta riippumattoman yhteydenpidon
 - Toiminnan läpinäkyvyys parantaa hoidon laatua
 - Läheisviestintä säästää työaika – puhelinsoitot vähenevät ja itse hoitotyöhön jää enemmän aikaa
 - Kotihoidossa käytettävä reissuvihko voidaan korvata uudella viestintäkanavalla

https://fastroi.com/fi/ohjelmistot/hilkka-jarjestelma/?gclid=EAlaIQobChMI2obByqmI8AIVBTcYCh3TIwN3EAAYASAAEgJL0_D_BwE

HYVINVOINTI-TV

JAUHIAINEN, A. & MIETTINEN, T. 2011. HYVINVOINTI-TV IKÄÄNTYNEIDEN KOTIHOIDON TUKENA. FINNISH JOURNAL OF EHEALTH AND EWELFARE 2011; 3(2)

Laajakaistayhteydellä
toimiva kaksisuuntainen
reaaliaikainen
kuvapuheluyhteys

Mahdollistaa interaktiiviset
ohjaus- ja neuvontapalvelut
sekä virtuaaliset kotikäynnit

Omaisliittymän avulla
läheiset voivat
kommunikoida asiakkaan ja
hoitohenkilökunnan kanssa
sekä osallistua hoidon
suunnitteluun

ETÄLÄSNÄOLOLAITE – DOUBLE 3

- Kahdensuuntainen kuvan ja äänen välittäminen (Videoneuvottelurobotti)
- Liikutettavuus etäohjauksella esimerkiksi läheisen kautta

<https://www.laurea.fi/ajankohtaista/uutiset/double-3-etalasnololaite-mahdollistaa-ikaihmissen-ja-heidan-omaisten-valisen-yhteydenpidon/>

TÄRKEÄÄ HUOMIOIDA YHTEYDENPITOMENETELMÄÄ VALITESSA:

Tietoturva

Eettisyys

Yksityisyyden
suoja

Helppo pääsy
palveluun

Helppokäyttöisyys

LÄHEISYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

- Hyödyt konkretisoituvat kohtaamisen tilanteissa vahvistuneena luottamuksena läheisten ja ammattihenkilöstön välillä.
- Säännöllinen yhteydenpito ja toimivat tiedottamisen käytännöt luovat turvallisuutta muutostilanteissa ja lisäävät luottamusta annettavaan hoitoon.

LOPUKSI:

- Viestintä on monikanavaista ja on löydettävä kuhunkin tarpeeseen parhaiten sopiva menetelmä.
- Suositeltavaa on, että hoitajat käyvät viestintätavat ja käytännöt läpi läheisten kanssa.
- Tutkimustuloksissa on todettu tietotarpeen olevan hyvin arkista, se on harvoin sitä mitä kirjataan potilastietoihin tai sairaskertomuksiin.
 - Tarve on kuulumisten, ajankohtaisten tapahtumien sekä arjen ilojen ja surujen välittämistä. Läheisviestinnässä on tärkeää korostaa arjen mukavienkin hetkien välittäminen!

LÄHTEET

- Avohilmo. 2019. Kaikki kotihoidon asiakkaat. THL. Luettu 24.4.2021.
https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/avo/perus11/summary_kotih1102?sukupuoli_0=11936&ikaluokka_0=446200&saannollisyys_0=362&kotihstatus_0=446224&intensiivisyys_0=446226&kayntitaajuus_0=460922&kesto_0=376&mittari_0=87454#
- HILKKA-ohjelmisto. n.d. Fastroi Oy. Luettu 28.4.2021. <https://fastroi.com/fi/ohjelmistot/hilkka-omaisviestinta/>
- Ikäteknologian esittely- ja neuvontapaikat. 2018. Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry., Ikäteknologiakeskus.
- Jauhiainen, A. & Miettinen, T. 2011. Hyvinvointi-TV ikääntyneiden kotihoidon tukena. Finnish Journal of eHealth and eWelfare 2011; 3(2).

LÄHTEET

- Kansanterveyslaki, 28.1.1972/66. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>
- Kokko, J, Karhinen, P. & Hagström, S. 2020. Digiteknologia kotona asumisen tukena. TUTTUnet. Luettu 24.4.2021. <https://www.tuttunet.fi/tietoja-ja-oivalluksia/digiteknologia-kotona-asumisen-tukijana>
- Kotihoito 2019 – yli puolella säännöllisen kotihoidon asiakkaista palvelujen käyttö on päivittäistä. Tilastoraportti 34/2020. THL. Luettu 24.4.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140545/TR_34_2020.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Kotihoito ja kotipalvelut. n.d. STM. Luettu 24.4.2021. <https://stm.fi/kotihoito-kotipalvelut>
- Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023. STM. Luettu 24.4.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

LÄHTEET

- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista. 2012. Finlex.
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista, 1992/785. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä 9.2.2007/159. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070159>
- Leppälahti, T & Heikkinen, S. 2020. Robotilla yksinäisen ihmisen luokse. AMK-lehti.
- Onerva. n.d. Minkälaista viestintää vanhushoivan omaiset kaipaavat? Onerva hoivaviestintä. Luettu 24.4.2021. <https://onervahoiva.fi/minkalaista-viestintaa-vanhushoivan-omaiset-kaipaavat/>
- Omaisena edelleen ry. 2021. Tiimiesimies omaisyhteistyön kehittäjänä. Omaisyhteistyö-kohtaamisia muutostilanteissa. Luettu 24.4.2021. <https://omaisenaedelleen.fi/tiimiesimies-omaisyhteistyon-kehittajana/>

LÄHTEET

- Potilaan itsemääräämisoikeus. n.d. Valvira. Luettu 24.4.2021. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/potilaan-asema-ja-oikeudet-oikeudet/potilaan-itsemaaraamisoikeus>
- Sosiaalihuoltolaki, 30.12.2014/1301. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L4P36>
- Suomen perustuslaki 11.6.2009/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2P10>
- Terveystieteiden tutkimuskeskus, 30.12.2010/1326. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- Tietosuojalaki, 5.12.2018/1050. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>
- YSA.Yleinen Suomalinen asiasanasto. <https://finto.fi/ysa>